

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԵՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26 ՃԻՄՍ. ԻՐԹԷՍԻ ՍԱՊԱՀ

ՆԻՄԷՐՈ 240

Մանգրամի Էֆեմար հափթառում 6 եռնի սենեակ 300
նիւթէ վերելիւ, սենեկի գլխիկի, բաժնի փարոսը տախի
նիւթէ օլարագ, 200 զէ՝ օլուկ, այլը 100 զէ՝ օլա-
րագ, վեճիւթէ տախի 50 ար փարպա սաթը լաճագ արք:

Իլանտիքն պէճէր սաթը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վեճիւթէ տախի 50 ար փարպա սաթը լաճագ արք:

Մէքթուկ վեճիւթէ տախի, Պէյ-օղլունտա սօրու-
467 նիւթէ օլուկ իրանէ տէ ԼԷՎԱՆԹ ԷԷՐԱԼՏ Թ-դի-
նէսինտէ, Կարապետ 8. Փանսեանէ կէօստէ թիւճէ քար:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒԻԼԻՅԵԷ

Մէմուրիյէթի մախսուտէ իլէ Կիրիտտէ
պուլունան իւպէթու տէվէթու Մուսթա-
ֆա Նայիլի բաշա հազրէթլէրի թարաֆըն-
տան պու տէֆա վիրուտ իտէն թահրիւր-
թըն սուրէթի տիր:

Բէսմո նահիյէսինն պիր թարաֆըն քէթ-
նէս տախալէթ վէ իսթիման իյլէմիշ իսէտէ,
ճիւթի շարգըյէսինտէ պուլունան քէթլէրին
վէ Միրիս թամա իլէ իմարի վէ Ալվաթիլ Նա-
հիյէթլէրինն էնպիլի պաղլիյէսի հէնուկ տա-
խիլի ապիլէրի միւթալէթ օլմատըզլարը
ճիւթլէ, օլ ճանիպէ ազիմէթ օլունաճագը
պուլունան ազտէմ եսվէրի հարպ խալիս պէյ
իլէ թագտիմ իթմիշ օլտուղուս մաարուզաթ-
տա արլ վէ պէեան գըլընմը իտի:

Արօգօրոնտա պըրագըլմը օլան ապէր-
տէն պաշդա, պէրապէրճէ կէթիլիմիշ օլան
սէթիլ թապուրտան Բիսգօրի գարիյէսինտէ
մըգտարը քեաթի ասկէր թէրք օլունարագ-
ճէնուտի միւթէպագըլէրի հազրէթի փաթի-
շահիլի պիր իսթիսհապ, բահը բասաթը միւ-
րուր օլան Բէսմո գասապաթընա կիրիլմիշ,
վէ քէսրէթի նիւղուլի պարան միւնսաէպէ-
թիլի իթի կիճէ պէյթուլթէթ վէ արամ գը-
լընմը տըր:

Բէսմո սանճաղընն նօգթայի միւնսիմիշի
ֆիթնէ վէ ֆէսատը, վէ պու հափալիտէ օ-
լան Էրիթրօրինն ճէմիյէթկեանի, վէ մի-
րալայ թիւթ պէսինտէ օլուկ Եունանիսթան-
տէն կէլմիշ օլան Գօրօնէօսուն գարաթկեանը
օլտուղու ճիւթլէ, էլգընանըն մէրքէլի իս-
թինատը պուլունան, վէ չէհրտէն պէյ
սաաթ մէսաֆէտէ օլուկ, վէնէտիթլիլէր
ղէմանընտա գալէ միսալի եարըլմը, վէ մէ-
թանէթ ու րէսանէթի, վէ հէր թարաֆընը
իսթիլքեամաթը ճէսիմէսի միւքէմիլէ, վէ
Բէսմունն նէվահիի էրպասաթըն Գանտիս
սանճաղընն օրթալըգ եէրինտէ վագը օլ-
մագ հասէպիլէ, իթի սանճագ միւքսիտլէ-
րինն մէրճայի, վէ էտէվաթը հարպիլէնն մագ-
սիմի, վէ ուսսաթը (ասըլար) ճէգիլէնն գուվ-
վէթիլ գահրի պուլունամուշ օլան Արգատի

մանաթըրընտա միւթէհաշիլիս օլան րուէսապի
էլգընա տայիմա նէշրի իսթիլալտէն դայրի
խալի օլտուղարը, վէ պուլարըն իսլան
հալ ու էֆեմար, վէ եսիստ թէէտիպ ու
թէնքիլէրինն միւսարէթ օլունամագ միւգ-
թագանի մասսահաթ իտուկի նիւմանն օլ-
մաղլա, մահը հալին օն իւլիւնիւս սալը կիւ-
նիւ ալէսսահէր, մըգտարի վաֆի ասքէր,
վէ Բէսմունն եէրլի նէֆէրաթըլա Արնա-
վուտլարտան պէյ եիւզ գաստար, միրալայ
իզգէթլու Միւլէյման վէ Բէտիֆ պէյլէր գու-
մանտալարըն օրանա կէօստէրիլմիշ, վէ
մանաթըրըն էթրաֆընը մուհասէրէյէ ալ-
մագ իւզրէ, սիրարը վէ թագսիյէ գըլըն-
մը րոր:

Վէ միւթէպագըլէն պագըլէի ասքէր իլէ
աճիլ պիրիլարը տախի օլ թարաֆա ազի-
մէթէ շիթապ իտէրէք, Մարօլա գարիյէսի-
նէ վիւսուլի չաքէրանէմալ, տէրունի մանաթ-
թըրտա միւթէհասալին օլան էլգընա ֆիրար
վէ խուրուճա վագըթ ու մէճալ պուլունա-
րագ, մահուր գալմը օլտուղարը իսպէր
վէրիլտիկինտէն, պիրա թէվապգուֆ հարէ-
քէթ վէ գընամ, վէ ճիւսաթիլ նազըրը սէս-
տէթլու իսմայիլ բաշա հազրէթլէրի իթի թա-
պուր սասաթլիլ Մըսրիլէ վէ իթի թօք իլէ
տօղրու եօլտան սէվգ ու իրսալ, վէ ֆէրիլ սէ-
տէթլու Ալի րիգա բաշա հազրէթլէրի րէ-
ֆագաթըլա տախի, տէրթ պէօլիւք ասքէր
վէ իթի տալտ թօք ճէպլէ թարաֆընտան
պաս ու իսպալ օլունուկ, ֆագաթ ախշամ
եաղլաշմը, վէ մուհարէպէնէ վագըթ գալ-
մատըրը միսիլու, զիւստէճէ եաղմուր տիւշ-
մէկէ պաշլամը իտուկինէ պինտէն, իշին իճ-
րասը ֆէրտանէ թէպիլգան, թէշտիտի մու-
հասէրէ խուսուսու միւշարիլէյիւմալէ իշար
օլունարագ, պիր սաաթլըգ պուլունտէ քեա-
լին Մէսի նամ գարիլէտէ մէքս ու արամ,
վէ մանաթըրըն ճէվանիպի արպասաթընա լա-
լըգըլա մուհասէրէ գօրտօնու չէվիլիմէք, վէ
նէֆսի միւթէնէֆիսին ֆիրարընա եօլ վէրիլ-
մէմէք իւզրէ, մէվագըրի մուգթագիլէնն թու-
թուլմասը թէէքիտ վէ իֆհամ օլունուտ:
Ասաթլիլ Շահանէնն մանաթըրը թահիլը

մուհասէրէնէ ալտըրըն էթրաֆ տաղարտա
պուլունան էլգընա իսպալէր ալարագ, մա-
նաթըրա իմտատ ու մուսվէնէթ իյլէմէք
իւզրէ, միրալայը միւսայիլէյի Միւլէյման պէ-
լին պուլունտուղու մէվգընէ կէլիպ, սար-
գընթըրք իթմիլէր իսէտէ, մուգու պուլուն
մուգալէմէթի ասքէրիյէտէն տօլաեը, պիր
խայիլի թէլէֆ օլարագ, պագըլէսի միւնսէ-
ղիմէն վէ խայիպէն քէրաքէնտէ վէ քէրիշան
օլմուշլար տըր: Իրթէսի չարէմպիհ կիւնիւ,
էլէրիշի միւթթասըլէն քէսրէթ իւզրէ պարան
նիւղուլ իթմէքտէ իսի իսէտէ, էնէմիլիէթ-
թի մասալաթ իսթիլալը քիւլիթէթ մէճ-
պուր իյլէտիկինտէն, ալէսսապան, պիզգաթ
մանաթըրը ճանիպիլէ հարէքէթ վէ ազիմէ-
թէ միւսարէթ իտէրէք, միւսալէթ օ-
լունտուգտա, ուսսաթը միւթէհասսէնէ կիւ-
եա սուրը մէթինի իսեանտէ սապիթգատէմի
թուղեան օլտուղարըն իլան իշին, մանաթ-
թըրըն ճիւթթէ սէլէսէսինտէ պայրագարըրէք-
զիլէ, իմալը էսիհայէ միւպաշէրէթ իթմիշ,
վէ մէղթիւր մանաթըրըն իսպալէթիւնէ
սըֆաթընա եազըմասիւսն ազալի վէ թուգ-
եանըն մէրքէք ու քէնամը, վէ կիւրուշը
ֆէսէտէնն թահսինկեանը օլարագ, չէգա-
վէթիւնէ նամըն ալմը, վէ տալիլէթ թագ-
սիստէն քիւլիլէն խուրուճ իյլէմիշ իտուկի
միւշահէտէ գըլընմը իսէտէ, միւնէրրէտ
սէֆթի տիւսանէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլմա-
մագ իշին, ուսսաթը մէրգուլէնն իճրայի
նասայի վէ թէէմիւսթ իլէ, սույի սալան
վէ ինգընտտէ իմալէ օլունուսը մագսէտի
խայրիսանէսիլէ, եազընլարընա պագը լի-
սան ալընա տալէմէր կէօստէրիլէրէք, թարա-
ֆը հազրէթի փատիշահիտէն ճէրայիմի վա-
գըլարընըն քեամիլէն աֆվ պուլունտուղու,
վէ քէտիլէր իշին, թէվահիւշ վէ թէան-
նիւտ իտէճէք հիշ սիր սէպէպ օլմաեըպ,
եալընը սիրաշլարընը թէրք իլէ, գարիլէ վէ
խանէլէրինէ ալմէթ, վէ ֆամիլեալարըլա իշ
ու կիւնիլէրինէ միւպաշէրէթ իթտիլէրի կիպի,
վագը օլան հարաքեաթը դայրի մագուլէրի
նէգտի Սալթանաթը Մէնիլիէտէ քեանէ լէմ
եէքիւն հիւքմիւնտէ թուլթուլաճագը պիտ-
տէֆաթ իլան վէ թէսլիլ իթտիլիլմիշ իսէ-

տէ, ալ ու նաստեի ու թէ մինաթըն ալա
թէ սիրի օլմանը, կիտէն առէ մէրին իւ-
ղէրինէ, հէր թարափտան գուրուն աթուր-
լարը կէօրիւմէքլէ, պիղգարուրէ տարալ ու
թէնքի օլունմալարընա մէճպուրիյէթի գա-
վիյէ հասըլ օլմուշ, վէ էշգընա ֆէվգ էլ դա-
յէ միւտաֆէայէ իպթիտար իյէ, բէնէրէ վէ
տէլէքլէրտէն միւթթասըլ թիւֆէնք էնտալթ
իտէրէք, վէ եաղմուր կիպի տանէլէր եաղ-
տըրարագ, աթէրիմիդի իսթիքեմաթէ
եաղաշտըրմամաղա սայ վէ կիւշիւ յիւմիշ-
լէր իսէտէ, լէշիւր դաֆէրի բէյքէրին միւթ-
թասըլ օլունգլարը քէմալի դայրէթ վէ շէ-
ճաթ իղթիգասընճա, մանապըրըն գա-
բուսունա եագըն իսթիքեմալարա թէգար-
րիւպ իտիպ, ֆագաթ հէր թարափ դայէթ-
լէ մէթին վէ միւթթանքէմ, վէ գարուսու
մէստուտ վէ արգասը տալիս աճարը քէպի-
րէ թապեասըլա թագվիյէթ վէրիմիշ պու-
լունտուղունա, վէ մանապըրըն խարիճինտէ
գարուսա մուհաղի օլարագ, մէվճուտ օլան
գուլէտէ միւթէհասին օլան էշգընա թիւ-
ֆէնք իշլէթմէքտէ, վէ իսթիքեմալէ թէգար-
րուպ իյլէնէն աթէրէ սագաթըլը իրաս իւ-
լէմէքտէ իտուկինէ պինաէն, պիր թագըմ
աթէր գուլէնէ հիւճուճ իթտիրիմիշ, վէ
թագիթագթը շէտիտէ իճրասըլա, մէղքիւր
գուլէ դապթ օլունարագ, պունուն մագար-
րաթը աղիմէսի միւնտէֆի օլմուշ տուր:

Պէշէնէն - Էֆէն:

— Պէշէնէն տար էլ խիւլաֆաթ էլա-
լիյէնին միւհթաճ օլունգլարը պէսայիրին
շու արալըգ գըլէթի վիրուտի հասէպի
իյէ, մէվսիմի շիթտուտէ նանը աղիպ ֆիս-
թընըն գապարմասը թապիլի օլարագ,
էթմէքճի էանաթը իսէ, պու սէրըիշթէ
իյէ, շիմաիտէն դամըր ֆիեաթ իսթի-
տասընտու պուլունտուգլարընա, վէ սա-
յէի տապիլիպիյէի հաղըթի միւլիւքեանէ
տէ, սէքէնէի Տար էս սալթանաթ էս սէ-
նիյէնին աղտէմի հապիյիճի օլան, նանը
աղիպ իմալաթը մաստէսինին միւշքի-
լաթտան վիգայէսի լաղըմէտէն օլարագ,
պէհէր սէնէ էեամը միւպարէքտէ նանը
աղիպին ֆիեաթը թէնգի օլունուր իքէն,
պիլաքս գիեաթէլէշտիրիլէսի գաթիլէն
թէճվիլ օլունամաեաճաղընա պինաէն
միւճէրրէտ պիր գաշ այ գարիլնտու իս-
թանպուլա լիւգումու օլան գէսայիլի
պուրտեա չըգարթմաղա միւշէվիլ, վէ
էթմէք ֆիեաթընըն բէնաթէթի թա-
պիլէն, վէ խալգընըն մէնֆաթը ու-
մու միյիէսին միւսթէլիլիմ օլմագ իւղը,
տու խուլի միւթէգարրիպ օլան քեանունի
էվլէլ իպթիտասընտան քեանունի սանի
նիհայէթինէ գաւտար, իքի մահ միւտութ
խարիճէ կիտէնին իւթիսնտըլա, եալը-
նըլ Տէր-սէտութէթտէ սարֆ ու իմալ օ-
լունմագ իշին, հէր նէ թարափտան օ-
լուր իսէ օլուն, վիրուտ իտէն պուլունայ
վէ տաղըգտան յէսմի կիւմիւք ալընմասը
Մէճիսի վալեա վէ էնճիւմէնի մախսուսը
վիւքէլտէ վիրիլէն գարար իւղէրինէ,

պէլ իսթիգան մագրունը միւսաատէի ի-
նալթատէի հաղըթի ֆատիլաշի պուլ-
րուլմուշ օլմագլա, պէեանը քէյիլիյէթէ
իպթիտար օլունտու:

Ճէրէք:

ԱՏԱՆ Ա

Մանգ-Պէշ 209 - Էֆէն - Էֆէն:

Թագալիս խորհուրդ աղալարը պու-
նու տալի իշիթտիքիլէրինտէ թէքրարէն
բաշա հաղըթիլէրինէ թագրիր իտէրէք,
սագաշայըն գուհուրի իհթիմալտէն օլան
ուլղունսուգուղուն էօնիւ ալընմասընա
հիւմէթ պուլրուլմասընը բէճա իտէրէք:
Պունուն իւղէրինէ միւշարիլէյճ հաղ-
րէթիլէրի կիճէլէյին Սամըրգաշեանը հու-
գուրունա չաղրիթտըրարագ իղթիպա ի-
տէնի թէնպիհ իտէր, վէ մէրգուլ տու-
լիս քէք իյի, պաշ իւսթիւնէ տէտիք-
տէն սօնրա տիշարը չըգուրը կիպի տօղ-
րու կաթ ուղիկոսլուղ պուտալարընն եա-
նընա կիտէր, կիճէնին սագաթ սէքիլէնէ
գաւտար օրատու գալըր:

Պիրուտ սագաշ օլունգլուտ, օրաճա
թուլունպաճը կիւրուհունտան աւտ օ-
լունան պիր չօգ քիրէմիթ ճիլէր, էլէրին-
տէ պիրէր օտուն բարչասը պուլունտու-
ղու հալտէ քիլիսէնէ տօլարլար:

Պատարագ վագթի կէլտիքտէ, սըր-
բագան սեղանա չըգար, վէ պիր թագըմ
մասալարտան սօնրա, « Արսլան հէր վա-
գըթ ալսլան տըր, հէր նէ գաւտար քիւ-
շիք տալի օլտա, եինէ բէնէսինէ տիւ-
շէն գուրթուլամագ տէր տէմէգ, պիր-
տէ ճէօմաթըն իշինտէն Ուրֆալտեան
հաճի Բակոր աղա իլէ պաշգա պիր շախս
աեաղա գալգարագ, « Հաճա, եալան-
ճըսըն, տիւպարաճըսըն տէյի պաղըր-
տըգլարընտան, պաեաղը խալգ մէրգու-
մանըն իւղէրինէ իւշիւշիւրլէր, պիր գաշ
եումրուգ եէրլէշտիրիլէր, վէ պատէ-
հու քէնտիլէրին հիւքիւմէթ սէրաեընտա
պուլունլար:

Պալիմագամ բաշա հաղըթիլէրի վու-
գու ի հալի հէման իշիտիր իշիթմէգ, նէ
գաւտար գապթիլէ վար իսէ պաշնա թօր-
լտեարագ քիլիսէնէ գօշտուգտան պաշ-
գա, սիւարի միրալայ պէյինէ տալի սէ-
լիան խապէր կէօնտէրտիլինտէն, միրի
միւմալիլէյճ տալի էլի ալթմըշ նէֆէր
սիլաշը ապիլէր վէ շէնտ նէֆէր գապի-
թան իլէ արգասընտան եէթիլէր, վէ
կէրչի անիտէ տապիլի հալ իտէ իտէր
իտէտէ, մագալաշ պիր աղ տահա կիճէն-
թիլիլիլ օլտա, խալլիլէ գանլար տէօ-
քիլիլիլ օլաճաղը անլաշըր:

Վէյի բաշա հաղըթիլէրի քիլիսէնէ
կիրտիքտէ, հաղըթիլի իսա իսթինէ տու-
լէթ վէ թէվաղը վագ վէ իճրա իթմէք-
լիյէ նէգը իթմիշ օլան ֆէստարիլէ նի-
կողոսա իսթիպալէն շայէթէ պուլուն:

տուղու թան ու թապիլի իճրա իյլէ-
տիքտէն սօնրա, քէմալի զաղապարը արա-
սընտա ապիլէր վէ գապթիլիլէր կէօնտէ-
րէրէք Սամըրգաշ օլունուն տալի խա-
նէսինտէն կէթիլթտիրիլ, վէ պիւթիւն
ալթմ նէգտիլտէ անըն տալի վաեընը վէ-
րիր, վէ հաթթա իքի աեաղ նէրտիպա-
տէն աշաղը եիթէրէք « Ալըն շու իթա-
աթսըրը աշաղը տէյի էմը իտէր, վէ
շիմտի գարընտաշարըն տալի իսթէրիմ
տէր իտէտէ, մէրգուլ միւշարիլէյճին ա-
եաղարընա սարըլարագ բէք չօգ բէճա
վէ նիեաղար իթտիլինտէն, հիտաթթի
թէսկին օլուր, իղտիհամ տաղըրը, քի-
լիսէնին հըֆղ ու վիգայէսի իշին իքիլէ-
ֆէր ապիլէր իլէ պիրտէ գապթիլէ թայ-
եին իտէր, Գրիստոսուն գուգուսու վէ
ճէօմաթըն ֆագըլ չօպանը իլէ, թագա-
կան խորհուրդուն սէրաեա ճէլլէրինի
էմը իտէր:

Սագաթ եէտիտէ, սէրայտա, բաշայի
միւշարիլէյճ հաղըթիլէրի հուգուրուն-
տա էէկէն աղա, հաքիմ էֆէնտի, նի-
կողոս սըբագան, Պէլիլիլ օլուր, Արսալ
օլուր, վէ Մասէրէճի օլուր պիր թարափ-
տա, վէ Թագալիս խորհուրդ աղալարը
տալի տիլէր թարափտա հաղըր պու-
լունտուգլարը հալտէ բաթիլիլանէտէն
կիտէն կոնտակ ալէնէն օլունուր իսէտէ,
Նիկողոս սըբագան թէքրարէն ճէվալընտա
« Բաթիլիլանէլի թանըմամ, պէն պու-
կաթ ուղիկոսլուղու անճաղ իւշ շէյ իշին
գապուլ իթմիլիլ տիր, եանի պիրիլիլիսի
բաթիլիլանէնէ նիսպէթէն, իքիլիլիսի
Միրալիլ եպիսկոպոսա, վէ իւշիւնճիւսիւ
Ուրֆալը օլունա իմտի էօլիւնճէնէ գա-
տար ուղաշմագ պէնիմ իշին տիր, հալ
պու քի պու իտուտա վէ մէսնէտիմտէն
վագ կէշմէքիլէպէնիմ իշին տէյիլ տիր, վէ
պու պապտէ պէնիմ հէմէքեալարըմ
տալի վար աղը, վէ իմգալարը գօյնուլ-
տա տըր, սիւրկիւնէ վէ աթըլմաեա կիթ-
սէմ տալի պէնիմ իլէ պէրապէր տիրէր
տիլէթի իւղէրինէ, բաշայի միւշարիլէյճ
հաղըթիլէրի տալի, « Մատամ քի էօյլէ
տիր, սէքիլ օն կիւն սագը իթմէլի, վէ
Պապը-Սիտէն կէլէճէք էմրէ պէքլէմէլի-
սինիլ էիլէր Պապը-Սիտէն կաթ ուղիկոս
թանըր իսէ պունըր տալի թանըրլար,
պէն վուգու ի հալի թէլէկրաֆ իլէ իս-
թանպուլա պիլտիրէճէյիմ, ճէվալը կէ-
լինճէյէ գաւտար կաթ ուղիկոսլուգ ալը-
նը իճրա իթմէլիլիլիլ տէր, էօյլէճէ
գաւտար վէրիլիլ, վէ մէճիս տաղըրը:

Պու մէքթուպտան անլաշտըրընա
կէօրէ, Նիկողոսուն պու թարափա ճէլ-
պինէ պաշըմ սէպէպ բաթիլիլանէնին
գապթիլ օլմաեըլ, իլա մէրգումուն
քէնտի աղըրըճա հարէթիլէրիլէ օր-
թալըրը ֆէստա վիւմիլիլէ, վուգուի
հալին պա թէլէկրաֆ վէյիլ բաշա հաղ-

ընթացիկ թարափընտան Պապը-ալիյէ
պիտիորիւմէսի օլմուշ օլմալը տըր :

Էյ Մանգուլմէյի Ֆասլ ու զէմմ իտէն
լէր, նէ՞ տէրսինիզ, թաղսիրաթ քիմուէ
տիր չիմոսի, փանոսեանտա՞ մը, Նիկողոս
եպիսկոպոստա՞ մը, եօխսա բաթրիգխա
նէտէ՞ մի :

Փանոսեան պիր սէնէ տէն զիեատէ տիր քի
պու զուհուրա կէլէճէք օլան Ֆէնալըզ-
լարը պիւտնաղարի տուր պիւնիյէ կէօր-
տիւկիւնտէն, էօնիւ ալընմասը իչին պիտ-
տէֆաթ Նիտալար իթմիշ վէ մալիւմաթլար
վէրփիշ իսէ եալա՞ն մը սէօլէմիշ տիր-
բաթրիգխանէյէ տիւշմէնիք մի իթմէք
իսթէմիշ տիր, եօխսա պիր մէնֆաթը
չախսիյէ նիյէթի մէրուտէտիմէ մէպնի
իթիթրաեա՞ մը չըզըշմըշ տըր :

Կէրլի Նիկողոս եպիսկոպոս ագըլարզ-
լըզլար վէ արսըզլըզլար իթմիշ տիր վէ
հալեա տախի իթմէքտէ տիր, լաքին էկէր
տօղրուեալ իզլար իթմէք պիր Ֆա-
զիլէթ իսէ, պիզ տէրիզ քի, մէրգուլմէն
պու մէլթէպէ քիւսթալըզնա սէպէ-
պիյէթի, բաթրիգխանէ իտալէլէրինին
առէմի պասիրէթի, էհլիյէթի, վէ իթ-
թիխալ իյէտիկի իհմալ վէ միւսամէհա
վէ կէվէքիւք վէրմիշ տիր, տիմէք տիր քի,
պու օլան ըզպալէթլէրին էքսէրի մէսու-
լիյէթի բաթրիգխանէ իւզէրինտէ տիր-
զիրա, էկէր բաթրիգխանէ կէչէն սէնէ
վարազայի Հափաթառէ եաղըանտա
տիգգաթ իտէրէք, վազթիմտէ վէ սաա-
թընտա միլէթին իսայրընը տիւշմէմիւշ
օլա իտի, պու Ֆէնալըզլարըն հիչ պի-
րիսի վուգուա կէլմէզ իտի :

— Զէրիտէնին 543 իւնիւն նիւսիւ-
տիմտէ շու աթիտէքի պահս օգուլմուշ
տուր :

« Պէյօղլուտա թապ ու նէշր օլուշն
մագտա պուլուշան նէճմի Եարգի (Էթօ-
ալ տ'Օրիան նոմ Զրանօղլա զագէթա) »
նամ զագէթանըն տիւն չըգարըմըշ օլան
նիւսիւտէնտէ, կիրիտ հազգընտա պիր
թագըմ արաճիթի պաթըլէյի հալի պիր
պէնա կէօրիւլիւ, Պուլուշ ինիւսայի
մալի Տէվլէթի ալիյէէ պէտխալըզ, վէ
էզըրեառէ թարափալըզ օլուլու
ընթացի իֆառէսինտէն անալըմըշ, վէ
ըիվայէթինին քիլպի սարիճ օլուլուշա
պիր գալ կիւն տիւր կիրիտ բօթալը
կէլմէյիպ ապա խապէրի սահիճ ալընա-
մալըզ, վէ սէրտ օլուշան մէվա-
տըն նէգայիզի, տէլիլ քեաթի պուլուշ-
մուշ տուր, Կէրէք զագէթայի մէզ-
քիւր վէ կէրէք Մանգուլմէյի Էթքեար
Լէվանթ Հէրալա իլէ հէմէթքեար օլուլու
թաանի հալառիս Ֆէնիմտէ անտէն
սէպըամուլ օլուլուլը, վէ Լէվանթըն
էթքեարը պաթըլէսինի ումալմէ նէշր
ու թէֆհիմէ թէրմիւմանը իթմիլըն-
քի, հալ վէ գալէրիլէ իսթիտըլ օլու-

նուր, հալ պու քի Սալթանալը սէնիյ-
էնիին թահթը թապիլիյէթինտէ պու-
լուլուլ, մէմալիքի Օսմանիյէտէ կէչնէն
վէ մաթպուաթ նիզաֆիսմէսի ահքեա-
մընա թէվիթիլը հաթէքէթ իթմէկէ մէճ-
պուր վէ միւքէլէֆ օլան մէզքիւր դաղէ-
թա միւլէլիֆիլէրինին տէվլէթի գալի իւլ
չէվէթի Օսմանիյէ տէյհիմտէ իսթի-
մաի իսանը հէրգէպէտանէ հարիս օլ-
մալարը շանը թապիլիյէթ վէ պէնտէկի-
յէ, վէ զագէթաճըլըզ շէրէֆինէ եաղը-
մալ պիր վաղը վազի օլուլուլուտան, վէ
մաթպուաթ դալէմինին միւստառէսի,
պու մագուլէ գաղէթա միւլէլիֆիլէրինին
պիր գաթ տահա դէպանտիրալ լոգ իթ-
մէլէրինէ իսթիտառ վէրտիլիմտէն, պա-
տէզին Սալթանալը սէնիյէ տէյհիմտէ
սուլի իսան իսթիմալ իտէնիլին թահ-
տիտի միւճաղաթարը, մէզքիւր գալէմին
տիգգաթ վէ հիմմէթինէ միւլթէվաղըն
տըր : »

Զէրիտէ թարափընտան Էթօալ տ'Օ-
րիտն, Լէվանթ Հէրալա վէ Մանգուլմէի
Էթքեար հազգըլարնտա գուհուրա կէ-
լէն պու պահտառ իթիմալ օլուլուտան պի-
տանը հէրգէպէտան » (քէնտի լուղէթ-
լէրի տիր) տօղրուալ թէաճճիւպէ շա-
եան տըր, շիւնքի մէզքիւր զագէթալար
իչին Տէվլէթի ալիյէ տէյհիմտէ գէպան-
տիրալ լոգ իթմէքտէ տիրէր տէյի, Մաթ-
լը տիգգաթընը տալէթ իյէտիկի թագ-
տիրտէ, զագէթաճըլըզ վազիլէսինի իֆա-
րտէրէք գէպանտիրալ լոգըլարընը պէտան
իլէ ճէրճ իտէճէք եէրտէ, զագէթաճը-
լըզ շէրէֆինէ եաղըմալ սուլթէթտէ գու-
րուճա պիր էսէրի զարազ իսպաղիյէ,
կիւեա Մաթպուաթ գալէմի մէզքիւր
զագէթալարը կէօրմէքտէ տիր կիպի
տիգգաթընը տալէթէ չըզըշմըշ տըր :

Իտի, պիզ քէնտի թարափընտան
Զէրիտէնին սէյլէտիլէրինի ըտտ իլէ,
սաառագաթ ու խալիսէթ տէրս վէ նա-
սիհաթընը քէնտիլիմտէն էօյրէնմէյէ
միւհիմաճ օլմալըզմըզ, վէ էկէր Տէվ-
լէթի ալիյէ թէպիլիյէթինին նէրէնք-
տէ օլմալընը պիլմէք վէ էօյրէնմէք իս-
թէր իսէ, պիզ սաաիհաթ վիթմէկէ չը-
զըշմալար, իլա պիլըզթ քէնտիլիյին
էյիֆապտան պաշաեարաթ Մանգուլմէյի
Էթքեար նէգտիլէ տիլ չէօքիւպ վէ տէրս
ալմալա միւհիմաճ պուլուլուտուգուլու
քէնտուլէ խապէր վէրիլիլ :

— . . . Իմրալիլ

Իզմիր 22 նոյեմ. 1866

Կըլսենը իլէ քաղաքիս ազգային գործոց
խոռվիտ արդի վիճակին նկարագիրը Պօլսոյ
Ազգային վարչութեան ներկայացուած ըլա-
լով, մօտ օրերս անոր գործադրութեանը կը-
պասուի :

Գաւառիս կուսակալ վսեմ - Նիւրէյիս փա-
շան, իր ժիր ու գործունէայ ջանիւքը, ա-

մեն բանէ առաջ աւաղակութիւնը բնաջինջ
ընելու հոգ տանելով, քիչ օրուան մէջ կա-
ռավարութեան զօրութիւնն աւաղակներուն
զգացուց եւ Այտընի սանճաղը դող եւ սար-
սալի բերող եւ անոնց պիւլս հոչակաւոր
ճօնաղը անուն աւաղակապետը չարաչար սատ-
կեցուց իրեն ընկերացը մեծ մասին հետ :

Ամսոյս 13ին քաղաքիս ձիարչաւութեան
հանդէօր կատարուեցաւ սովորականին հա-
մաճայն ի ներկայութեան իսուան բաղմու-
թեան Եւրոպացի էրիկ մարդոց եւ թէ ըն-
սասեց :

Առաջին պարգեւը, որ 52 տաճկական
ոսկի էր, Հըջէնսօն անուն Անգղիացին շահե-
ցաւ եւ հանդիսականներէն անդադար ծա-
փահարութեան ազաղակներով շնորհաւոր-
ուեցաւ :

Երկրորդ պարգեւը, Բօզ անուն երիտա-
սարգը շահեցաւ եւ երրորդը Վիթէլ անուն
պատուաւոր վաճառականին որդին :

Չորրորդ եւ վերջին միւլթարական պար-
գեւն ալ Գալուստ անուն Հայ մը շահեցաւ :

Պօլսոյ Հայ օրագիրներէն, երբեմն իզ-
միրի Ծաղկի թերթին շարագիր եւ ասկէ մէկ
տարի առաջ Պօլսոյ հրատարակուած Չայնա-
նուն պարբերական հանդիսին խմբագիր Պ.
Հ. ձիլմէճեան ուսումնական երիտասար-
դին մահուան գոյժը առինք : Հանդուցեալը
իր գրական տաղանդին համար իզմիրի ամեն
երիտասարդաց սիրելի եղած էր : Անոր տա-
րաժամ մահը իրեն ծանօթ բարեկամաց ար-
դարեւ ցաւ պատճառեց :

Անցեալ շաբաթ երբ կը պատրաստուէի
էայ երկու նամակներուս կորստեանը հաստ-
բողքելու, ժամանակէ մը յետոյ պատաշ-
մամբ մը Մանգուլմէիդ 475 թիւը անցաւ
ձեռքս, ուր տեսայ նամակիս մէկը հոն հը-
րատարակեալ երկու տպագրական սխալնե-
րով, որոնք այսօր ներկայիս կը փութամ
ուղղել : Փոխանակ & կառավարութեան պար-
տուց վաշխը ըսելու, կառավարութեան
պարտուց վարկը ըսած էիք, եւ քիչ մը վե-
րը հիւանդութեան մը ըրած կորուստը 20,
000 ի հասած էիք, երբ ընդամենը 2000 ի
հասաւ ըսած էի թիւը :

Բամամարանոյի թատրոնը այս շաբաթ մէջ
հոչակաւոր Բօսանիի & Պարպիլէ տի Սի-
վիլիա ընտիր քնարերգութիւնը ներկայա-
ցուց, որն որ հասարակութենէն մեծ ընդու-
նելութիւն գտաւ :

Իզմիրի թշուառ մանկտիլը նահատակող
ախտը, այս օրերս կարի սաստկացած է եւ
Հայոց թաղէն գրեթէ օրը 4-5 հատ երկու
ժամուան մէջ գերեզման կառաջնորդէ :

Մնամ քու բարեկամդ

ԳՅԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆ ՄԸ

Մասիս իր 770 թիւ լրագրովը Մանգու-
լմէի կարծեցեալ հակասութիւնները ցուցնել
ուղղելու ինքն ալ այնպիսի հակասութեանց
մէջ կը գտնուի, որ Պօլսոյի թղթոց մեկ-
նութիւնը գրող երանելոյն պէս միւնչեւ եր-
րորդ կըլինէր բարձրացած կարծելու առնե-
լիքընք ո՞ւր գտնէ աղէկ. — լսէ ուրեմն :

« Ստուգիւ չ'վայելո մեզ պատասխան տալ Մանգուլի բարբառն շանաց . բայց որովհետեւ « ազգին հասարակութեան մէջ շատ միամիտ անձինք կը գտնուին » որք անոր « ազգակործան ընթացքն ու հոգին » տակաւին հասկցած չըլլալով՝ կրնան խաբւիլ եւ սխալ գաղափարներու մէջ խնայլ այսպիսի սխալմանց առաջին առնելու համար է որ երբեմն « կը խոնարհինք » պատասխանել յիշեալ թերթին հրատարակած յանդուգն ասպատակութիւններուն » : Տես Մասիս թիւ 770 :

Ար բանասէր՝ որ զգոն գրականութեան հմուտ եւ կիրթ ճաշակի տէր է , չըվկայելո մեղի հետ թէ Մասիսի այս տողերը Արարատ լեռան տառայններուն պէս ցուրտ ու սառն են :

Բարէ՛ , ինչ բարձր երեւակայութիւն եւ ինչպէս գեղեցիկ ոճ . չիտակը խօսելով՝ եթէ Հոմերոս անգամ կենդանի ըլլար հիմա , իր հրաշալի բանաստեղծութիւններն անշուշտ այս անման ռճովը պիտի գրէր . վասն զի ասիկա աւելի դժուարներդակ պոէտի մը բերնին կը վայլէ միայն :

Բէ՛հ , ինչ դոռոզ ու ամբարտաւան ոգի եւ ինչ գոհնիկ բերան . միթէ կրնա՞ հաւատալ դու , բարեկամ , որ ասիկա աղամիտ ու երբեմն կարծեաց աղատութիւն քարոզելու ելնող գրագէտի մը գրչի վիժածն ըլլալ . է՛է՛ , բարեկամ , ամենէն բարձր հանճարն ալ չընուստտանար լսելու թէ՛ երբեմն « կը խոնարհինք » պատասխանել :

Խեղճը , Մասիսի շողոքորթ էջերը մրտադիր աստիճանով լեզուէ լեզու անցնելու համար :

Սակայն « ազգին հասարակութիւնը » ըսելով ինչ ըսել կ'ուզէ այս մեր Պ . Տրամաբանը . միթէ մեր ազգային կառավարութիւնը Անգղիացւոյ ազգին ազնուապետական ջրութեամբը կ'ըմբռնէ , եւ միթէ ինք ու իր խելքէն եղող մէկ քանիներն ազգ՝ ու մընացածն ալ անոր հասարակութիւնը կ'իմանայ . Ահաւասիկ լրագրարարու մը՝ որ իր մտացն անցուկ սահմանին մէջ հպատակ ժողովուրդ մը միանգամայն ազգ եւ հասարակութիւն բառերով կ'ըմբռնէ . ահաւասիկ ահմանադրութիւն քարոզող լրագրապետ մը՝ որ իր Արիսթոգրաթ գաղափարովն Հայ ժողովուրդը զատ ազգ եւ հասարակութիւն կը գաւանի . վերջապէս ահա լուսաւորեալ լրագրապետ մը՝ որ մի եւ նոյն ազգի մէջ խաբուութիւն կը քարոզէ :

Ասիկա անշուշտ իր փափուկ զգացմանցն արդիւնքն է :

Բայց մենք կ'ուզէինք գիտնալ թէ որն է եղեր Մանգուլի ազգակործան ընթացքն ու վատ հոգին , զոր կրնայ Մասիս իր վերջինիս տողերուն մէջ . — Ահաւասիկ .

— Որովհետեւ Մանգուլի եռանդեամբ կը գրէ , եւ շողոքորթութեամբ չընուստտանար հինաւուրդ գաղափարներու արձագանքը կրկնել . եւ ահա անոր ընթացքն ազգակործան ու հոգին վատ է :

— Որովհետեւ Մանգուլի ազգին իրաւունքը կը պաշտպանէ , մի եւ նոյն ժողովրդեան անդամները զատ ազգ ու հասարակութիւն չ'գաւանի՝ եւ զրկանաց ու հարստահարու-

թեան դէմ կը բողոքէ յայտնապէս . եւ ահա անոր ընթացքն ազգակործան ու հոգին վատ է :

— Որովհետեւ Մանգուլի Պատրիարքաւանի մէջ եղածներն ազատաբար կը հրատարակէ եւ չընդհատէր բնաւ որ ապօրինաւորութիւնն ու անկարգութիւնը բազմանայ . եւ ահա անոր ընթացքն ազգակործան ու հոգին վատ է :

— Որովհետեւ Մանգուլի եկեղեցականաց անկարգութիւնն ու ամօթալի վարմունքը կը դատապարտէ հրապարակաւ . եւ ահա անոր ընթացքն ազգակործան ու հոգին վատ է :

Վերջապէս ըստ Մասիսի՝ Մանգուլի ընթացքն ազգակործան ու հոգին վատ է , եւ ըստ մեզ՝ անիկա ժողովրդեան բարեկամն է , ինչու որ հանապազ անոր իրաւունքները կը պաշտպանէ :

Բայց ասոնց հետ կ'ազդէինք գիտնալ նաեւ թէ որն է Մասիսի ազգաչէն ընթացքն ու գեղեցիկ հոգին :

Լսենք ուրեմն ամենայն երկիւղածութեամբ :

Ազգասէր Մասիսը գուցէ կը կարծէ որ ժամանակն անցնելով՝ դէպքերն աւանդներն ալ ընդ նմին եւ կ'անցնին ու կ'անհետանան , եւ Հայերն ալ այնչափ կ'ոյր՝ ու բխմիտ կ'երեւակայէ , որ այսօրուան կերածը երեւուան տեսածին ու լսածին հետ մոռնալով՝ Մասիսի արձակած վեհ պատգամներուն հլութեամբ ակնով կը դնէ : Բայց ահա Մասիս իր գեղեցիկ հոգւոյն վառվռուն երեւակայութիւններովն վեր կը թռչտի , որ շատ անգամ ալ բարձունք ի վայր խոնարհելով՝ երբեմն ալ բանասիրաց կարեկցութիւնը կը շարժէ իր վրայ :

Մենք ամենեւին չենք ուզեր Մասիսի թշնամանութեանցը դէմ թշնամանօրէն պատասխանել , այլ կը կամինք որ մեր ազգայնոցներն իրական վաստեր ըլլան , ու ոչ վաստեր :

Յիշենք ուրեմն անոնցմէ մէկ քանին , որ թէպէտ մեծ անգթութիւն է , բայց ինչ ընենք որ մեր անձնագով դիւցալնը անպարտելին Հերթիւեայ ամուր վահանաւն ու անգծելի զրահովը գինեալ՝ ընթերցասէր հասարակութեան զուարճութեանը կ'ընծայէ ինքզինք . ուստի մենք ալ հրապարակաւ ողջունելով այս նոր գիւցազն Հերթիւեայ , անցնինք անոր ազգաչէն ընթացքն ու գեղեցիկ հոգին ճանչցնելու , որ եթէ մինչեւ հիմա Հայոց մէջ իրեն դէմ ապերախտ գրանդողներ կան նէ , զղջումի գալով մեղայ գոչեն անոր :

Ընթերցասէր հասարակութեան մտքէն ելած չէ անշուշտ 1860 թուականին պատահած Լաիրնէ-գրան գերեզմանատունին անցքը որ այն միջոցին ազգը բաւական յուզեցաւ եւ իր սուրբ իրաւունքը քաջաբար պաշտպանելու համար մինչեւ անգամ սուրիներու դէմ դիւցազնաբար իր կուրծքը բացաւ , սակայն այս ազեղալի պարագային մէջ մեր ազգասէր Մասիսն ինչ ընէ աղէկ , — ահա՛ եղածին պատմութիւնը :

— Ազգասէր՝ ճշմարտախօս ու անշահա-

դէտ Մասիսն իրողութիւնը՝ հակառակ ազգային զգացման եւ ճշմարտութեան , բոլորովին տարբեր ձեւոյ ու գաղափարի վերածելով՝ ի լուր աշխարհի իր ազգն յանցաւոր կը հրատարակէ , բողոքականներն անոր անշահասէր հոգւոյն առջեւ չնորհ գտնելով անշուշտ՝ որ չիտակը խօսելով ասիկա ամեն հեղածին էից մարդասիրական գործ չէ , ահա Մասիսի ազգաչէն ընթացքն ու գեղեցիկ հոգին :

Բայց , բարեկամ , ժողովուրդն ինչ ընէ աղէկ . — ահա եղածն ու կատարուածը , — Ուստի իր քաջաբար պաշտպանած ու արդարապէս վաստկած դատին իբր մշտնջենաւոր ու անմոռաց յիշատակ՝ նոյն օրուան հրատարակեալ Մասիսներով լուսավառութեան գեղեցիկ տօնախմբութիւն մը կը կատարէ խիստ արժանաւոր կերպով , որ անշուշտ անոր ազգաչէն ընթացքին ու գեղեցիկ հոգւոյն անվիճարկելի վարձատրութիւն մ'է . այլ Մասիս այս եղածները տեսնելով՝ կը ըսնկի եւ կրկին ուրիշ թերթ հրատարակելով՝ առջի գրածներն յետս կը կոչէ այրաբար . ահա աս ալ անսխալ Մասիսի իր թրքածը չ'ըլլելուն հրապարակական յայտնի ապացոյց մ'է :

Ուրեմն ինչ :

ՀԱՎԱՏՈՒՄԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

(Առն-Հէ-Բարձր-Կէ)

Փարիս , 50 նոյեմ . սապահըն սաաթ 10 վէ 5 տազըզաւարտա

Մ . լը Գոնթ տը Լալման Բէ Բինէ (Չին) էլ ի թային զըլընիւր տըր :

Մէն-Բէ Թերսպուրկտան ալընան խապէրէ կէօրէ , սասքըրին սայրսընըն մըգտարը աւիլէ թէնդիլ զըլընիւր տըր Էմր օլընմուշ տուր :

Էսամը Ումումիյե .
Փարիս , 50 նոյեմ . 54 .
Լօնտա » 55 52-8 .

Փարիս , 1 դեկտ . ախշամըն սաաթ 1 վէ 15 տազըզաւարտա .

Եիւ-Եօրգտան նոյեմ . 20 թարիլէ ալընան խապէրէ կէօրէ , Եիւ-Եօրգ Հէրալմ նամ զաղէթատա , մէնէրալ Եէրմանըն Մէքսիդա իշլէրինճէ իճրաթալ գարըմուեղալ իւլա իշլէրին կիտիլինէ աիգգաթ իտէճէկի գուլմուշ տուր :

Վէրա-Գրիւլ , 15 նոյեմ . — իմբերաթօր Մագսիմիլիէն Որիզապատա տըր :

Տիւպլէն (Երւանտա) , 1 նոյեմ . — Միւթէպէր գաթլար թէվզըֆ գըլըմըշլար տըր :

Լիմէրիգ գոնթէլիյի վէ չէրի թահթը մուհասէրէյէ ալընմըշ տըր :

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱՆԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՑԷ
ԳԵՑ-ՕԼԻՄՊԻԱ ՏՈՂՐԻ ԵՆԼԱ , ՅՈՐՈՐԱԾ ԵՐՏՈՒԼԷ
ԳԻՄՆԱՅԵՐԷՐ ԳԱՐԵՐՈՐԵՍԱ ԵՆԻՄԵՐ 4 (Գ)